

Sergiy Maksymov
PhD in Management and Administration,
Associate Professor
Danube Institute of National University «Odessa Maritime Academy»

Максимов С.Б.
доктор філософії з управління та адміністрування,
доцент,
Дунайський інститут
Національного університету «Одеська морська академія»

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-639-3-31>

MECHANISM OF ADAPTIVE STRATEGIC PLANNING FOR TRANSPORT ENTERPRISES IN A DYNAMIC ENVIRONMENT

МЕХАНІЗМ АДАПТИВНОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Міжнародна та національна економіка постійно стикається з трансформаціями та нестабільністю. Для суб'єктів господарювання це виливається у нові виклики, що вимагають негайного підвищення адаптивності та стійкості. Найбільш дестабілізуючими чинниками останніх років стали пандемія COVID-19 та, особливо, повномасштабне військове вторгнення в Україну.

Ці події призвели до кардинального перегляду бізнес-моделей: порушення логістичних ланцюгів, скорочення попиту на послуги та зростання економічної невизначеності. Транспортна галузь, яка виконує критично важливу обслуговуючу функцію, виявилася надзвичайно вразливою [1] до зниження обсягів перевезень, збільшення витрат та падіння рентабельності.

Традиційні моделі стратегічного планування, які існують у науковому доробку, часто не відповідають сучасним реаліям з багатьох причин [3] з яких можна відокремити два основних чинника:

- по-перше – вони переважно орієнтовані на макрорівень або інші галузі, не враховуючи специфіку функціонування транспортних підприємств, які критично залежать від стану інфраструктури та логістичних зв'язків;

- по-друге – існуючий інструментарій часто є обмеженим (наприклад, базується лише на базових SWOT- або PEST-аналізі) та не забезпечує системного бачення взаємозв'язків між етапами планування.

Саме тому потреба у дієвій, гнучкій стратегії, яка може швидко адаптуватися до фізичних ризиків, зміни маршрутів та скорочення ринку, є надзвичайно гострою.

Метою нашого дослідження є обґрунтування та розробка механізму адаптивного стратегічного планування для підприємств транспорту, який забезпечує удосконалення стратегічного управління, підвищення рівня стійкості до змін та досягнення максимальної ефективності.

Механізм адаптивного стратегічного планування повинен розглядатися як цілісна система послідовних дій, об'єктом якої є підприємницька діяльність в частині формування стратегій, програм і прогнозів, орієнтованих на адаптацію до нестабільного середовища.

Так само, слід відзначити, що реалізація механізму адаптивного стратегічного планування спирається на базові принципи, що забезпечують його результативність [2]:

- системність і науковість (узгодженість етапів та використання науково обґрунтованих методів);
- гнучкість і креативність (здатність оперативно коригувати плани та генерувати нові рішення у відповідь на виклики);
- соціальна орієнтованість (урахування взаємозв'язку економічної ефективності із соціальними аспектами).

Але, ефективність механізму адаптивного стратегічного планування зумовлена розширеним використанням аналітичного інструментарію:

а) Повинна проводитись комплексна оцінка поточного стану підприємства, виявлення можливостей та загроз, первинного елементу виникнення передумов – змін, які дестабілізують діяльність (стратегічний аналіз та моніторинг).

б) Для забезпечення послідовного просування до глобальних цілей необхідно через проміжні результати використовувати двотерміновий підхід (поєднання переваг середньострокових та довгострокових планів).

в) Використання кількісних (кореляційно-регресійний аналіз, екстраполяція трендів) та якісних (експертні оцінки, сценарне планування) методів, тобто методів прогнозування та моделювання дозволяє враховувати різноманітні варіанти розвитку подій.

г) Застосування системи стратегічних індикаторів, визначення прогнозних показників, адаптованих до специфіки транспортної галузі, що охоплюють економічну, технічну, екологічну ефективність та кадровий потенціал.

В умовах динамічного середовища конкурентоспроможність транспортного підприємства залежить не лише від наявності стратегічного плану, а від впровадження саме адаптивного підходу, який ґрунтується на безперервному аналізі та враховує реальні можливості. Така система управління здатна забезпечити стрибок у масштабності, динамічності та ефективності діяльності. Запропонована модель механізму адаптивного стратегічного планування для підприємств

транспорту являє собою цілісну систему, яка забезпечує гнучкість і здатність до постійного вдосконалення на основі глибокого стратегічного аналізу та сценарного підходу.

Література:

1. Кузяк В. Управління логістичними процесами в Україні: проблеми та шляхи розв'язання в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-13> .

2. Буняк Н. Особливості адаптивного управління підприємством в умовах кризових явищ. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. Вип. 2 (88). С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2022-2-7>.

3. Ципліцька О., Дейнеко О. Адаптивність стратегічного планування промислового розвитку в умовах глобальної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-140>.